

FK Terttu Honkala

Erään hämeenlinnalaisen 1800-luvun
porvariperheen vaiheita

Sukujuuria

Isoisäni isoisä Heikki Mikonpoika Anomaa, joka myöhemmin käytti nimeä Henrik Selin, syntyi Tyrvännön Anomaan Ylitalossa 25.10. 1792. Hänen isoisänsä isä Antti Erkinpoika oli vuonna 1734 muuttanut perheineen Tyrvännön Retulan Laurilasta isännöimään silloin vielä jakamatonta Anomaan kruununrustholliä. Antti Erkinpojan kuoltua tila jaettiin kahtia ja puoliskoja ruvettiin nimittämään Ylitaloksi ja Alitaloksi.

Ylitalo oli vuonna 1763 lunastettu perintötilaksi. Heikki Mikonpoika tuli sen isännäksi isänsä jälkeen 1815. Samana vuonna hänet vihittiin 19-vuotiaan Eeva Mikontytären kanssa, kotoisin Hollolan Uskilan Iso-Hannulasta. Se, että morsian löytyi näin kaukaa, selittyy siitä, että Anomaan toisessa puoliskossa Alitalossa oli silloin emäntänä Eevan serkku, Hauhon Eteläisten Kimparin tytär. Eeva itsekin oli syntynyt Hauholla, Eteläisten Paakkalassa, mutta perhe oli sieltä muuttanut Hollolaan 1802. Kaikki Eevan tunnetut esivanhemmat ovat olleet hauholaisia.

Kestikievari Hämeenlinnassa

Heikki Mikonpoika ja Eeva Mikontytär pitivät Anomaan Ylitaloa toistakymmentä vuotta, mutta vuonna 1828 he ostivat talon Hämeenlinnasta, antoivat Ylitalon vuokralle ja muuttivat kaupunkiin. Heillä oli silloin 3 pientä poikaa, 8-vuotias Heikki, 4-vuotias Erkki ja 1-vuotias Adolf. Tytär Eeva syntyi 1829 Hämeenlinnassa.

Hämeenlinna oli siihen aikaan pieni puutalokaupunki, jossa oli asukkaita noin 2000 henkeä. Väestön ylimmän kerroksen muodostivat säätyläiset eli vallasväli, jolla oli oma suljettu ruotsinkielinen seurapiirinsä. Siihen kuuluivat aateliset ja aatelittomat virkamiehet, papit, upseerit, apteekkarit, lääkärit ynnä muut vastaavat henkilöt.

Porvaristoon kuuluivat käsityöläiset ja kauppiaat. 1800-luvun alkupuolella heitä ja heidän perheenjäseniään oli Hämeenlinnan väestöstä noin neljännes. Säätyläisiin luettiin porvareista lähinnä raatimiehet ja tukkukauppiaat, mutta sääty-yhteiskunnan vähitellen murtuessa ruvettiin muitakin varakkaimpia kauppiaita ja käsityöläismestareita pitämään säätyläisiin kuuluvina.

Eniten kaupungissa oli ns. muuta väestöä, kuten palvelustyttöjä ja oppipoikia, puotiapulaisia ym. Venäläistä sotaväkeä oli majoitettuna taloihin ja kaupungissa oli muutamia venäläisiä kauppiaita.

Heikki Mikonpoika Anomaa rupesi pian kaupunkiin muuttonsa jälkeen käyttämään nimeä Henrik Selin. Selin-nimi valittiin kenties siksi, että se oli lyhyt ja suomenkielisenkin helppo sanoa.

Talo, jonka Selinit olivat ostaneet, sijaitsi aivan kaupungin keskustassa, Hallituskadun ja nykyisen Kasarmikadun kulmauksessa. Talon myyjä, leski Eva Haake, oli pitänyt siinä kuusi vuotta kestävä kievaria. Kievarinpito oli Eeva Selinin suvun vanha perinne. Hänen syntymäkodissaan Hauhon Eteläisten Paakkalassa oli kestikievaria pidetty jo 1600-luvulla ja 1700-luvulla moneen otteeseen. Nyt Selinit aikoivat ruveta jatkamaan tätä perinnettä. Henrik Selin saikin maistraatilta syksyllä 1828 kievarinpitäjän oikeudet.

Näiltä ajoilta, vuodelta 1831, on Hämeenlinnan maistraatin ja raastuvanoikeuden arkistossa säilynyt kestikievarien hinnasto, josta selviää, mitä kaikkea kestikievarissa tuli olla saatavana. Niinpä yhden hengen yösiija maksoi yhden ruplan. Siihen sisältyi puhtaat lakanat, puhdas tyynyliina ja pyyheliina, valo, lämpö ja juomavesi. Palveluraha oli 25 kopeekkaa.

Päivällinen maksoi samoin ruplan, illallinen ja aamiainen olivat vähän halvempia. Kestikievarilla oli anniskeluoikeudet, joten asiakas saattoi tilata vaikkapa yhden jumprun hyvin tislattua paloviinaa, hinta 12,5 kopeekkaa. Jumpru oli 8 senttilitraa. Myös vähemmän tislattua paloviinaa eli pontikkaa oli saatavana, samoin olutta, kaljaa, maitoa ja piimää. Matkaevääksi saattoi ostaa vaikkapa naulan voita, kananmunia, kuivaa lihaa tai kuivattua hapanta leipää. Talli hevoselle yöksi maksoi 15 kopeekkaa, laidunkautena 5 kopeekkaa. Hevoselle saattoi ostaa heiniä, olkia, kauruja

tai ohria ja vaunun tai kiesien pyörien rasvaa oli saatavana.

Selinien kievarinpito katkesi syyskuussa 1831 Hämeenlinnan suureen tulipaloon, joka sai alkunsa aivan Selinien talon läheltä, kadun toiselta puolelta. Tuli riehui 12 tunnin ajan sadalla kahdella talontontilla. Torin länsipuolella säästyi vain yksi talo, torin pohjoispuoleltakin tuhoutui suurin osa. Noin puolet kaupungin asukkaista menetti asuntonsa. Selinien rakennukset paloivat muiden mukana.

Palosta kärsineet saivat verovapauksia ja avustuksia keisarilta, Suomen valtion sotilasrahastosta sekä Suomen ja Venäjän kirkkoissa kerätyistä kolehdeista. Vähitellen päästiin elämän alkuun ja talot rakennettiin nopeasti uudelleen.

Palon jälkeen suoritettiin tonttien uudelleenjärjestely. Tontit huutokaupattiin maistraatin toimesta ja entiset omistukset korvattiin. Henrik Selin sai huutokaupassa 3.3.1832 entisen tonttinsa alan lähes kaksinkertaistettua. Selinien tontin viereen, Hallituskadun varrelle, kohosi rakennus, joka on vieläkin pystyssä: nykyään museona oleva Sibeliuksen syntymäkot.

Selinit pitivät kestikievaria vielä toiseen otteeseen vuoden verran, syksystä 1834 seuraavaan syksyyn. Kevättalvella 1835 tapahtui heidän kestikievarissaan välikohtaus, joka on kerrottuna Hämeenlinnan raastuvanoikeuden pöytäkirjoissa.

Kaksi venäläistä luutnanttia, Barakoff ja Gregorkoff, olivat palatessaan klubitanssiaisista tulleet Selinien kestikievariin kahden aikaan yöllä. He olivat juopuneina pitäneet kovaa meteliä Eeva Selinin oven takana. Eeva, joka oli jo nukkumassa, oli mennyt kysymään heidän asiaansa. Luutnantit olivat vaatineet Eevaa hankkimaan heille heti ruokaa, mutta Eeva, joka perimätietojen mukaan oli hyvin ponteva nainen, ei suostunut täyttämään tätä vaatimusta, senkään vuoksi, kun kestikievarin kaikki huoneet olivat täynnä matkustajia. Kuultuaan tämän olivat luutnantit lyöneet ja potkineet Eevaa ja uhanneet häntä sanoen: "Jos et sinä perkeleen huora päästä meitä sisään, saat vieläkin selkääsi." He olivatkin lyöneet vielä muutamia kertoja, ennenkuin apua ehti tulla. Luutnantit olivat seuraavana päivänä tulleet takaisin ja tarjonneet Eevalle sovittajaisiksi 25 ruplaa, mutta Eevan vaatimus

oli 50 ruplaa. Kun sovintoon ei päästy, niin asia meni oikeuteen.

Yleinen syyttäjä vaati syyllisiä vastuuseen ja heinäkuussa 1835 olivat luutnantit raastuvassa. Heidän mukanaan oli komppanian edustaja ja tulkki. Syytetyt myönsivät yöllä 16.3. käynneensä Selinin kestikievarissa saadakseen ruokaa. Sitä he eivät olleet saaneet ja oman kertomuksensa mukaan he olivat heti lähteneet pois. Jos jotakin väkivaltaa oli tehty, niin he uskoivat, että syyllisiä saattoi olla ne kaksi tuntematonta miestä, jotka samaan aikaan olivat oleskelleet kestikievarissa, asuinhuoneisiin johtavassa portaikossa. Luutnantit eivät muistaneet, mitä he olivat Eevalle sanoneet, eli olivatko he sanoneet niinkuin oli väitetty. Heidän mielestään Eeva oli menetellyt väärin, kun ei ollut kestikievarinpitäjänä antanut heille ruokaa.

Raastuvanoikeuden pöytäkirja lähetettiin kuvernöörille, sieltä edelleen venäläiseen sota-oikeuteen, jonka asia oli päättää luutnanttien rangaistus.

Ruokatavarakauppiaan porvarinoikeudet

Henrik Selin rupesi pian tulipalon jälkeen, jo ennen toista kestikievarivaihetta, hakemaan ruokatavarakauppiaan porvarinoikeuksia. Valtuuttamansa asiamiehen kautta hän jätti helmikuussa 1832 maistraatille hakemuksen, jossa hän nöyryimmästi anoi, että hänet hyväksyttäisiin ruokatavarakauppiaaksi eli höökariksi Hämeenlinnan kaupunkiin. Hakemuksen liitteenä oli papintodistus, jossa todistettiin kestikievarinpitäjä Henrik Selinin omaavan tyydyttävät tiedot kristinopissa, sekä että hän oli käyttäytynyt kunnon kristityn tavoin ja on kunnioittavasti tavannut käydä ehtoollisella.

Hakemuksesta tuli kaupungin höökareiden eli ruokatavarakauppiaiden antaa 5 ruplan sakon uhalla määräpäivään mennessä maistraatille lausuntonsa.

Höökarin leskelle Albertina Hidenille olivat höökarioikeudet siirtyneet hänen miehensä kuoleman jälkeen. Albertina Hiden tuli itse henkilökohtaisesti maistraattiin esittämään suullisen vastalauseensa. Hän sanoi lain säätävän, että jokaisen kauppiaan tulee pitää tarkkaa kirjanpitoa. Raastuvanoikeus on tässä kaupungissa määrännyt sen koskemaan myös höökareita.

Albertina jatkaa: "Kuinka sitten sellainen, joka ei edes osaa kir-

joittaa nimeään, voisi pitää kirjanpitoa ja olla siitä vastuussa. Miten ostajat ja myyjät voivat luottaa kirjanpitoon, jos sitä toiset henkilöt pitävät? Hakija ei ole koskaan palvellut minkäänlaisessa kaupassa eikä hän ole todistanut tuntevansa mittoja ja painoja."

Omasta puolestaan ei Albertina Hiden puoltanut Henrik Selinin hakemusta, mutta hän jätti asian maistraatin ratkaistavaksi. Toiset höökarit, joita oli neljä, ilmoittivat yhteisessä lausunnossaan, ettei heillä ole mitään Selinin anomusta vastaan, vaan he jättävät myös asian maistraatin ratkaistavaksi.

Maistraatti käsitteli asian 3.3.1832. Annetussa päätöksessä todettiin, ettei Albertina Hiden ollut vastalauseessaan tuonut esille sellaisia syitä, jotka voisivat aiheuttaa anomuksen hylkäämisen. Edelleen todettiin, että sinä aikana, kun Henrik Selin oli asunut kaupungissa ja pitänyt kestopievaria, hän oli elänyt kunniallisella tavalla. Erityisenä ansiona pidettiin sitä, että hän oli omistamalleen tontille rakentanut kauniita rakennuksia. Näinollen maistraatti päätti suostua Henrikin anomukseen ja myöntää hänelle ruokatavarakauppiaan porvarinoikeudet. Ehtona oli luotettavan takuun asettaminen siitä, että hän seuraavan kuuden vuoden aikana maksaa kruunun ja kaupungin verot.

Senjälkeen kun Henrik oli maksanut kaupungin kassaan 35 ruplaa ja kaupungin kellarahastoon 5 ruplaa, sai hän vanna tavallisen uskollisuusvalan ja erityisen porvarivalan ja hänelle annettiin porvarikirja. Näin hän saattoi ruveta harjoittamaan ruokatavarakauppaa eli toimimaan höökarina.

Höökareilla oli oikeus myydä vain viljaa, suolaa, kalaa, voita, juustoa, kynttilöitä ja muuta senkaltaista tavaraa, mutta näitä määräyksiä ei aina noudatettu kovin tarkoin. Siitä saattoi koitua riitaisuuksia varsinaisten kauppiaiden eli rihkamakauppiaiden (kramhandlande) kanssa. Rihkamakauppiaille oli laajemmat kauppo-oikeudet, mutta myös ankarammat pääsyaatimukset kuin höökareilla.

Selinien kauppa sijaitsi heidän talonsa Hallituskadun puoleisessa rakennuksessa ja sinne johti määräysten mukaisesti raput suoraan kadulta.

Eräs riitajuttu

Ruokatavarakaupan lisäksi Selinit pitivät kestikievarin lopettamisen jälkeen vuokralaisia. Heidän rakennuksissaan saattoi olla rippi- ja henkikirjojen mukaan kahdeksankin ruokakuntaa.

Eräs vuokralainen, varsinaisiin eli rihkamakauppiaisiin kuuluva Carl Wilen oli jättänyt vuokraamansa huoneet vuokrasopimuksen päätyttyä huonoon kuntoon eikä suostunut maksamaan korjauskustannuksia. Senvuoksi Selin haastoi Wilenin raastupaan lokakuussa 1854. Wilen oli noin viiden vuoden ajan ollut vuokralla Selinien Hallituskadun puoleisessa rakennuksessa. Hänellä oli käytössään Selinien puodin vieressä oleva sali ja sen yhteydessä oleva kamari. Vuokrantajan luvalla Wilen oli käyttänyt salia puotina ja avannut sinne oven, josta portaat johtivat kadulle.

Raastuvanoikeudessa Wileniä edusti hänen veljensä, entinen kauppias J.S.Wilen. Seliniä edusti hänen tuleva vävynsä, kruununnismies Julius Engelbrekt Boijer, joka oikeudenkäynnin alkaessa oli jo kuulutettu Selinien Eeva-tyttären kanssa ja pian vihittiinkin.

Wilenin muutettua oli hänen vuokraamissaan huoneissa toimitettu katselmus, katselmusmiehinä eräs raatimies ja eräs kaupunginpalvelija. Wilen, Boijer sekä höökarin vaimo Eeva Selin olivat myös olleet läsnä. Katselmuksessa todettiin huoneiden kunto kehnoksi. Tapetit ja kaakeliuuni olivat pilalla, lattia korjauksen tarpeessa ja maalaukset kuluneet. Katselmusmiesten arvio korjauskustannuksista oli 38 ruplaa 90 kopeekkaa. Tätä summaa Selin vaati Wileniltä oikeudessa, lisäksi oikeudenkäyntikulujensa korvaamista.

Kauppias Carl Wilen oli lähettänyt oikeudelle pitkän, kiukkuisen, ruotsinkielisen vastineen, joka oikeuden istunnossa luettiin. Siinä hän väitti, että huoneissa oli vain hiukan tapahtunut kulumista eikä vuokrasopimuksessa puhuttu mitään remontista. Kun hän kuitenkin oli yrittänyt tuoda paikalle omia remonttimiehiään, ei heitä oltu päästetty sisälle. Suoritetussa katselmuksessa ei Wilenin mielestä oltu käytetty asiantuntijoita. Senvuoksi hän oli yrittänyt suorittuttaa uuden katselmuksen, jossa yhtenä toimitusmiehenä olisi ollut puuseppien oltermanni, mutta nytkään ei ketään oltu päästetty sisälle.

Wilen kirjoittaa tässä vastineessaan, että Selinin vävyn Boijerin

painavat kilot olivat jo kauan rasittaneet taloraukan niukkoja rahavaroja ruuan ja juoman nauttimisen muodossa. Sensijaan Wilenin maksamat kiskurivuokrat olivat näitä varoja koko ajan kartuttaneet. Hän nimitteli Boijeria kippunnapainoiseksi kruununnimismieheksi. (Kippunta on nykymitoissa n. 170 kg) J.E.Boijer oli kyllä kuvista päätellen kookas mies, lihavakin, mutta taisi kauppias Wilen vihapäissään vähän liioitella.

Asia lykättiin seuraavan vuoden puolelle, helmikuuhun 1855. Nyt kaakeliuunimestari Faven todisti, että hän oli vuotta ennen Wilenin tuloa tehnyt uuden kaakeliuunin Wilenin vuokraamaan kamariin ja kaksi muuta Selinin todistajaa kertoi huoneiden olleen hyvässä kunnossa Wilenin ottaessa ne haltuunsa. Boijer, joka jälleen edusti appeaan Seliniä, katsoi, että Wilen oli käyttänyt sopimatonta kieltä nimitellessään häntä kippunnapainoiseksi ja Seliniä kiskuriksi.

Wilen halusi, että asia olisi vielä lykätty, koska hän halusi hankkia lisätodisteita puolustukseksien. Raastuvanoikeus ei tähän suostunut, vaan määräsi Wilenin heti maksamaan Selinille vaaditut korjaukskulut, 38 ruplaa, 90 kopeekkaa, sekä Selinin oikeudenkäyntikulut, 5 ruplaa. Lisäksi hänelle määrättiin sopimattomasta kielenkäytöstä sakkoa 4 ruplaa, vaihtoehtona 8 päivää vankeutta.

Wilen ei raastuvanoikeuden päätökseen tyytynyt, vaan hän veti asian Turun hovioikeuteen. Sinne hän lähetti pitkän lisäselvityksen, jossa hän väitti, vastoin Selinin todistajia, että kun kysymyksessä olevat huoneet oli rakennettu heti palon jälkeen syksyllä 1831, niin samat tapetit, kaakeliuunit ja maalaukset niissä olivat olleet koko ajan, yli 20 vuotta. Raastuvanoikeus ei Wilenin mielestä ollut tarpeeksi ottanut huomioon 20 vuoden kulumisia, vaan oli määrännyt hänet maksamaan remontin. Kun hän itse oli yrittänyt suorittaa sitä halvemmallalla, niin se oli estetty. Boijeria ei hänellä ollut tarkoitus halventaa, nimittäin oli tapahtunut "erityisessä mielentilassa".

Turun hovioikeus kumosikin 17.10.1856 Hämeenlinnan raastuvanoikeuden päätöksen. Hovioikeus katsoi, että Wilenillä olisi ollut oikeus saada asia vielä lykättyä lisätodisteiden hankkimisen vuoksi ja hän olisi mahdollisesti itse voinut suorittaa kyseisen remontin halvemmallalla. Myös sakot kippunnapainoiseksi ja kiskuriksi haukkumisesta kumottiin ja koko asia palautettiin Hämeenlinnan raastuvanoikeuteen. Sitä

ei kuitenkaan enää jatkettu, vaan silleen asia jäi, Selin sai itse maksaa remonttikulunsa.

Henrik Selin nuorempi

Selinien kaikki kolme poikaa kävivät Hämeenlinnan triviaalikoulua, jossa niihin aikoihin oli 4, myöhemmin 5 luokkaa. Koska opetus oli alunperin tähdännyt pappisvalmistukseen, niin pääpaino oli edelleenkin teologiassa ja latinassa. Opetus oli lähinnä päähänpäntäystä, poissaolot yleisiä ja kuri usein keho. Samassa koulussa saattoi opiskella useita luokkia.

Hämeenlinnan lyseon arkistossa (Hämeenlinnan maakunta-arkisto) on näiltä ajoilta osittain säilyneitä triviaalikoulun oppilaiden järjestysluetteloita. Niistä selviää, että koulussa oli tapana jättää enemmän kuin puolet luokan oppilaista luokalle ja samaa luokkaa käytiin vaikka kuinka moneen kertaan. Koska opetus oli ruotsinkielistä, oli erityisesti suomenkielisillä oppilailla vaikeaa.

Selinien vanhin poika, 1820 syntynyt Henrik eli Heikki, kävi triviaalikoulua kaksi vuotta. Hän oli tullut tuhkarokon jälkeen huonokuuloiseksi ja tämä haittasi hänen koulunkäyntiään. Henrikiä oli kyllä käytetty korvaklinikalla mutta apua ei oltu saatu.

Keskeytettyään koulunkäyntinsä 14-vuotiaana Henrik oli enimmäkseen kotona. Kaupassa ja kaupunkikiinteistön hoidossa riitti kyllä työtä. Jonkin aikaa hän oli äitinsä kotipitäjässä Hollolassa nimismiehen kirjurina. Vuonna 1847, kun Henrik oli 26-vuotias, vanhemmat luovuttivat hänelle 19 vuotta vuokralla olleen Tyrvännön Anomaan Ylitalon. Tilaa vastaanottaessaan Henrikin tuli maksaa vanhemmilleen 1100 hopearuplaa ja samalla sitoutua luopumaan kaikista perintövaatimuksista vanhempiensa muuhun omaisuuteen. Myös hänen tuli ruveta maksamaan vanhemmilleen melko runsasta vuotuista syytinkiä.

Siirtyessään Anomaahan Henrik meni naimisiin. Hänet vihittiin syksyllä 1847 18-vuotiaan Ulrika Iisakintyttären kanssa. Ulrikan isä oli kartanonvuokraajana ja pariin otteeseen rusthollarinakin toiminut Iisakki Juhonpoika, joka vanhemmiten käytti vuokraamansa kartanon mukaan sukunimeä Kuurila. Iisakki oli luvannut kirjallisesti vavylleen tyttärensä myötäjäisiä 1000 hopearuplaa, jolloin Henrik saisi lunastettua talon vanhemmiltaan. Hän maksoikin heti häiden

jälkeen 600 ruplaa, sitten vähitellen pienempiä summia. Neljän vuoden päästä puuttui vielä 100 ruplaa. Sitä ei Iisakki suostunut maksamaan, vaan väitti asiasta sovitun juhannusta juhlistuksessa. Henrik haastoi appensa käräjille, mutta ei asia siellä selvinyt, vaan lykättiin se lisätodisteiden hankkimisen vuoksi. Kuitenkaan käräjille ei enää palattu, vaan asia saatiin muuten sovittua.

Henrik ja Ulrika Selinin ainoa jälkeläinen, isoisäni Heikki Nikolai Selin kirjoittaa huonokuuloisesta isästään: "Keuhkotautinen ja likinäköinen pitkä mies, kova fennomaani. Ei käynyt puhtaasti maatyö eikä ollenkaan käsityö."

Huonosta terveydestään huolimatta Henrik Selin harrasti yhteiskunnallista osallistumista. Hänet mainitaan Tyrvännön kirjastohankkeen puuhamiehenä, kunnallislautakunnan sekä koulujohtokunnan jäsenenä. Mutta niin huono hänen terveytensä oli, että poika Heikki Nikolai joutui jo 15-vuotiaana, vuoden 1866 tienoilla ottamaan täyden vastuun talonpidosta. Kaksi vuotta yhtämittaa heikkona sairastettuaan Henrik Selin kuoli 5.7.1877, 56-vuotiaana.

Erik Selin

Höökariperheen keskimäinen poika Erik eli Erkki meni triviaalikouluun jo 9-vuotiaana 1833, mutta koulunkäynti näyttää päässeen vauhtiin vasta sitten, kun hän viisi vuotta koulua käytyään saa kiitosmaininnan käsialaharjoituksista. Seuraavana keväänä, kun hänet siirrettiin kolmannelle eli ylemmän kollegan luokalle, oli hän järjestyksessä Luokan kolmas ja sai kahden ensimmäisen tavoin kiitosmaininnan ahkeruudesta. Vuoden päästä hän kuitenkin erosi koulusta, mutta jatkoi opiskelua, todennäköisesti jossakin yksityisessä "ylioppilasleipomossa". Erik Selin suoritti ylioppilastutkinnon 1845, tuomarintutkinnon Helsingin yliopistossa 1852.

Valtionarkiston ansioluettelokoelmassa on Erikin itsenä kauniilla käsialalla vuonna 1858 ruotsiksi kirjoittama ansioluettelo. Siitä selviää, että hän oli jo opiskeluaikanaan erikoistuomarikirjurina senaatissa. Tuomarintutkinnon jälkeen hän auskultoiti Turun hovioikeudessa, palasi sitten senaattiin, aluksi kamarikirjuriksi, sittemmin apulaiskamreeriksi. Vuonna 1859 hän muutti Vaasaan tulinhoitajaksi. Siellä hän kuoli 1864 kurkkutulehdukseen, 39 vuotiaana, naimattomana.

Vaasan maakunta-arkistossa säilytetystä perunkirjasta selviää, että Erik oli nähtävästi vuosien kuluessa sijoitellut säästöjään arvoesineisiin. Kelloja oli kultainen ja hopeinen, kultasormuksia-kin 7 kappaletta. Hopeisia ja uushopeisia ruokailuvälineitä samoin kuin muuta ruokailukalustoa oli runsaasti. Yleensä koko koti-irtaimisto vaikutti täydelliseltä. Erik asui vuokralla Palosaaren sata-ma-alueella.

Vaatevarastossa oli mm. supiturkki ja majavannahkainen takki, kel-tainen virkaunivormu, johon kuului hattu ja miekka, guttaperkkai-nen sadetakki ja runsaasti muuta vaatetta.

Kirjoja oli jonkinverran ja musiikkiharrastuksiin viittasi haitari. Kotieläimiäkin oli: hevonen valjaineen ja ajoneuvoineen, tallipäs-si, kukko ja kaksi kanaa, kyyhkynen, pieni villakoira sekä kanaria-lintu hähkeineen.

Tullipäällikön taloudesta huolehti kotiapulainen, mutta hänellä oli myös avovaimo, mikä ei virkamiesten keskuudessa niihin aikoi-hin ollut kovin tavallista. Kättilö Miina Christerson, jonka maini-taan "jonkin aikaa oleskelleen Erik Selinin luona", jätti perunkir-joitustilaisuudessa toimitusmiehille luettelon siitä omaisuudesta, joka kuolinpesässä oli hänelle kuuluvaa ja joka piti siitä hänelle erottaa tai korvata. Luettelossa oli erilaista koti-irtaimistoa, mutta koska Miina Christerson ei tarkemmin osoittanut tätä omai-suutta, ei sitä voitu arvioida.

Perunkirjasta selviää, että Erikin raha-asiat olivat hänen kuolles-saan täysin sekaisin. Tästä ei omaisilla ollut nähtävästi mitään tietoa. Niinpä nuorin veli Adolf kirjoittaa Henrik-veljelle kuul-leensa Boijerilta, joka oli edustanut omaisia perunkirjoitustilai-suudessa, että Erikillä kyllä oli kuollessaan velkoja, "mutta saa-lista kuuluu olevan enemmän". Toiveet perinnöstä olivat heränneet.

Vähitellen totuus rupesi selvenemään ja Vaasan raastuvanoikeuden kehoituksesta omaiset vannoivat kotipaikkakunnillaan perinnöstä-luopumisvalan, jotta eivät olisi joutuneet vastaamaan Erikin ve-loista.

Mitkä olivat ne syyt, jotka johtivat Erikin raha-asioiden sotkeu-tumiseen, siitä ei ole tarkempaa tietoa. Hän oli muutamaa kuukaut-ta ennen kuolemaansa ostanut Vaasasta pahoin velkautuneen olut-ja

portteritehtaan, joten hänen jäämistössään olikin tuhansia pulloja olutta ja portteria. Mutta tehtaan raha-asioista hän ei ollut selvinnyt, tullin tileihinkin oli syntynyt vajausta. Konkursipesän velkojat sitten riitelivät oikeudessa saatavistaan. Omaisten perinnöstäluopumisestakin valitettiin hovioikeuteen asti, mutta hovioikeus hylkäsi tämän valituksen.

Adolf Selin

Höökari-perheen pojista nuorin, 1827 syntynyt Adolf kävi triviaalikoulua 5 vuotta ja oli enimmäkseen luokan keskivaiheilla. Keväällä 1841 hän erosi ylemmän kolleegan luokalta eli kolmannelta saatuaan edelliseltä syyslukukaudelta merkinnän "laiska". Heti saman vuoden syksynä tämä laiska poika lähti apteekkioppilaaksi Kuopioon. Hän oli silloin vain 14 vuotias. Kuopiosta hän siirtyi Liperin apteekkiin ja palasi 19-vuotiaana Hämeenlinnaan käymään rippikoulua. Senjälkeen hän lähti Tammisaaren apteekkiin, sieltä edelleen Helsinkiin.

Jouluaattona 1932 oli Hämeen Sanomissa Adolfin sisarenpojan rautatievirkamies K.E.Boijerin muistitietoihin perustuva kertomus Adolf Selinin elämästä. Siinä hän kertoo, että viime vuosisadan puolenvälin tienoilla Adolfilla oli tarkoitus hankkia itselleen Hämeenlinnasta apteekki, joka oli myytävänä. Tässä tarkoituksessa, kertoo Boijer, hän kääntyi äitinsä Eeva Selinin puoleen, toivoen, että tämä, joko ryhtyen takaajaksi tai jollakin muulla tavalla tekisi mahdolliseksi hänen suunnitelmansa. Äiti ei suostunut Adolfin pyyntöön, vaan sanoi syyksi, että hän oli Hämeenlinnan tulipalossa menettänyt 3 asuinrakennusta ja senvuoksi joutunut taloudellisiin vaikeuksiin. Lisäksi hänellä oli 3 muuta lasta, jotka kaikki kaipasivat tukea. Boijer kertoo:

"Äidin kieltäytyminen suututti siinä määrin nuorta proviisorია, että hän arvelematta päätti kääntää selkänsä kodilleen. Omaten harvinaisen tahdonvoiman - äidiltä saatu perintö - lähti hän kohti tuntemattomia kohtaloita. Kukaan ei tiennyt hänen olinpaikkaansa. Ehkä hän oli matkustanut Ameriikkaan, jonne jo niihin aikoihin lähtivät ne, jotka tahtoivat etsiä onneaan."

Näin kuluivat monet vuodet ja Adolfin kohtaloa lakattiin vähitellen ajattelemasta. Boijerin kertomus jatkuu:

"Mutta eräänä koleana syysiltana ajoi Selinien talon pihaan komeiden hevosien vetämät hienot ajoneuvot, joissa istuva univormupukuinen matkustaja lähetti kuskinsa kysymään pihalla sattumalta puuhailevalta palvelijalta, elikö rouva Selin vielä sekä

asuiko hän talossa. Vastaus oli myönteinen. Palvelijatar - tottumaton näkemään niin ylhäisen vieraan saapuvan taloon - riensi emäntänsä luo kertoakseen innokkaasti saapuneesta korkea-arvoisesta sotilashenkilöstä, joka oli, kuten hän sanoi, 'ehkä itse keisari'. Matkustaja oli senaikaiseen sotilaalliseen tapaan puettu suureen majavannahkaisella kaupuksella varustettuun matkaviittaan ja päässään hänellä oli kypärä liehuvine töyhtöineen."

Sisään tultuaan oli vieras kysynyt Eeva Seliniltä, oliko hänellä poikaa, joka oli ollut poissa kymmenen pitkää vuotta. Eeva oli, kummastuen kysymystä, vastannut myöntävästi ja lisännyt, ettei hän tiennyt mitään poikansa kohtalosta eikä oliko poika elossa vai kuollut. "Mutta minä tiedän hänen kohtalonsa ja tässä seisoo sinun poikasi", oli vieras huudahtanut. Boije kertoo:

"Eukon karkeasta ja miesmäisestä luonteesta huolimatta heltyi hänen mielensä kuullessaan tämän ihmeellisen vastauksen. Yhä epäillen hän kysyi, eikö kysymyksessä saattanut olla erehdys. Selitys seurasi kuitenkin toistaan ja pian oli eukko vakuuttunut siitä, että hänen silmiensä edessä seiso i hänen kauan kadoksissa ollut poikansa. Tervetulleeksi toivottaen hän levitti käsivartensa ja äiti ja poika syleilivät hellästi toisiaan. - Että äiti ei äkkiä häntä tuntenut, siinä ei ole mitään ihmeteltävää. Olihan poika lähtenyt kotoaan parrattomana nuorukaisena. Nyt hänellä oli täysiparta ja lisäksi hän käytti silmälasia. Edelleen tuli korea univormu."

Adolf kertoi, että hän oli matkustanut Venäjän pääkaupunkiin Pietariin. Siellä hän oli monen uskomattoman vaivan jälkeen, joista kielelliset eivät olleet vähimmät, lopulta päässyt päämääräänsä ja tullut lääketieteen tohtoriksi. Nyt hän toimi sotilaslääkärinä Pietarissa.

Karl Boijer ei kertomuksessaan mainitse mitään Adolfin Henrik-isästä, vaikka tämä kyllä oli elossa Adolfin tullessa käymään pitkän poissaolonsa jälkeen, todennäköisesti syksyllä 1857. Heinäkuussa 1858 Eeva ja Henrik Selin tekivät testamentin, jossa he pyrkivät hyvittämään Adolfille sen, etteivät he olleet osallistuneet Adolfin opiskelukustannuksiin, vaikka olivat kustantaneet Erikin opiskelun tuomariksi.

Kaksi kuukautta testamentin tekemisen jälkeen hõökari Henrik Selin kuoli tapaturmaisesti 7.9.1858, 65-vuotiaana. Hänen pojanpoikansa Heikki Nikolai Selinin muistiinpanoissa kerrotaan tapauksesta "Tuli humalassa kerran kotiin, putosi päälleen rattailta, sai aivotulehduksen, johon kuoli." Heikki Nikolai oli silloin 7-vuotias. Hän

muistelelee isoisäänsä, joka 1850-luvulla nähtävästi paljon oleskeli Anomaassa: "Keskikokoinen, ahkera tummatukka. Kertasi kalanypyydyslankoja aamusta iltaan. Terve, punakka äijä. Ei ollut ylpeä."

Adolf Selin jatkoi sotilaslääkärinä Pietarissa, mutta alkoi käydä lomaillemassa Suomessa ja olla kirjeenvaihdossa sukulaistensa kanssa. Muutamia kirjeitä on säilynyt. Keuhkotautiselle Henrik-veljelle hän antoi kirjeitse lääkärin neuvoja ja lähetti josku jonkun reseptinkin. Henrik-veljelle hän kirjoitti suomeksi, mutta leskeksi jääneelle Eeva-äidille ruotsiksi. Ehkä Eevalle oli tämä säätyläisten kieli mieluisampi. Eräässä 1864 kirjoitetussa kirjeessä Adolf kirjoittaa äidilleen olevansa tulossa Suomeen. Hän suunnittelee Suomesta jatkavansa matkaa Ruotsin kautta Saksaan, terveyttään hoitamaan ja opiskelemaan. Hän pyytää äidiltään rahaa matkaa varten, äidillä kun oli hallinnassaan vanhempien omaisuus. Adolf oli jo aikaisemminkin matkustellut ulkomailla, hänestä on säilynyt vuonna 1862 Lontoossa otettu kuva.

Vuonna 1868 40-vuotias Adolf avioitui Pietarissa 28-vuotiaan Sofia Mayerin kanssa. Sofia oli syntynyt Pietarissa ja hänen kielensä olivat saksa ja venäjä. Adolf ja Sofia kuuluivat molemmat Pietarin Pyhän Katariinan seurakuntaan. Adolf oli aluksi kuulunut suomalaisen Pietarin Pyhän Marian seurakuntaan, mutta vaihtoi sitten ruotsalaiseen.

Syksyllä 1872 Adolf ja Sofia, joilla ei ollut lapsia, muuttivat Helsinkiin. Adolfista tuli Helsingin sota-hospitaalin eli venäläisen sotilassairaalan ylilääkäri. Mutta heti seuraavana keväänä Adolf sairastui lavantautiin ja kuoli kesäkuussa 1873. Ylilääkäri, kollegineuvos ja ritari Adolf Selin oli kuollessaan vain 45-vuotias.

Karl Boijer kertoo Adolf-enonsa hautajaisista: "Muistan hänen ko-meat sotilalliset hautajaisensa ja muistan kauhunomaisen pelästyksen nähdessäni ruumisvaunujen edessä eriskummallisia eläimiä, jotka todellisuudessa olivat mustiin kaapuihin verhottuja hevosia." (K.Boijer oli enonsa kuollessa 4-vuotias.)

Miehensä kuoltua joutui Eeva Selin näin vanhuudessaan menettämään jo toisen poikansa. Adolfin kuollessa oli erikin kuolemasta kulu-nut 9 vuotta. Eeva itse eli pari vuotta Adolfin jälkeen. Hän kuoli 1875, 78-vuotiaana.

Boijerit

Höökari Henrik Selinin ja vaimonsa Eevan ainoa tytär, 1829 syntynyt Eeva, vihittiin vuonna 1854 avioliittoon aikaisemmin mainitun kruununnimismies Julius Engelbrekt Boijerin kanssa. J.E.Boijer oli papin poika Turusta, käynyt ylä-alkeiskoulua ja ollut pariin otteeseen aliupseerina tarkampujapataljoonassa. Seurattuaan käräjiä hän pääsi kanslistiksi Hämeen lääninhallitukseen. Toimi ensin Vanajan, sitten Hauhon kruununnimismiehenä ja nimitettiin Helsingin kaupunginviskaaliksi 1865. Hän kuoli tapaturmaisesti Helsingissä 1878, liukastuttuaan erään Aleksanterinkadun talon portaikossa. Kuollessaan hän oli 52-vuotias. Eeva Boijer eli 86-vuotiaaksi, vuoteen 1915.

Kaksi sukuhaaraa

Selinien höökariperheen neljästä lapsesta ainoastaan kahdella oli jälkeläisiä, vanhimmalla pojalla Henrikillä sekä tyttärellä Eeva Boijerilla. Erik ja Adolf kuolivat lapsettomina.

Tyrvännön Anomaan Ylitalon isännällä Henrik Selinillä ja vaimollaan Ulrikalla oli vain yksi poika, Heikki Nikolai Selin. Heikki Nikolai muutti 1892 Tyrvännöstä Vanajan Idänpäähän. Hänen lapsensa ottivat uuden kotitalon mukaan sukunimekseen Honkalan. Tätä suomalaista sukuhaaraa, Henrik ja Ulrika Selinin jälkeläisiä, on syntynyt yli 50 henkeä, heistä vuonna 1986 elossa 41.

Eeva ja J.E.Boijerilla oli kaksi poikaa, 1864 syntynyt Gustav Walde-mar eli Geeve ja 1869 syntynyt Karl Edwin eli Calle. Näistä vain Gustav Waldemarilla oli jälkeläisiä. Osa Boijereista on muuttanut nimensä Poijärveksi, mutta Selinien Eeva-tyttärestä polveutuvan sukuhaaran jäsenet ovat edelleen Boijereita ja ruotsinkielisiä. Boijer-suku on tutkittuna teoksessa Uusi Sukukirja, sen toisessa osassa.

Tärkeimpiä lähteitä:

Heikki Nikolai Selinin jäämistö (asiakirjoja, kirjeitä, kirjekonsepteja, muistiinpanoja)

Hämeenlinnan maakunta-arkistossa: Hämeenlinnan maistraatin ja raastuvanoikeuden arkisto, Hämeenlinnan lyseon arkisto (Hämeenlinnan triviaalikoulu)

Lindeqvist, K.O.: Hämeenlinnan kaupungin historia III, Hämeenlinna 1930.